

"EMP toetuste 2014–2021 programmi "Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine" avatud taotlusvooru „Kliimamuutuse leevendamise ja sellega kohanemise kavade koostamine“ toetuse andmise tingimuste ja korra kehtestamine ning taotlusvooru avamine"

Lehed:
Tervis, sotsiaalhoolekanne ja päästevõimekus
Maakasutus ja planeerimine
Looduskeskkond
Majandus, sh keskkonnahoidlikud riigihanked ja ringmajandus
Biomajandus
Kogukond, teadlikkus ja koostöö
Taristu ja ehitised
Energeetika ja varustuskindlus
Eesmärgid ja näitajad

[Algusesse](#)**Tervis, sotsiaalhoolekanne ja päästevõimekus**

Väide	Saarde			
	Jah	Ei	Kui jah, siis kus kajastub kirjeldus	Kui ei, siis miks ei ole kohalduv
KOV tegutseb plaani alusel, äärmuslike ilmastikutingimuste puhul on vastutavate asutuste toetamine korraldatud efektiivselt nt lumetormide, paduvihmade ja üleujutustega toimetulek.		Ei		Konkreetsset plaani ei ole
Arvestatakse äärmuslikult madalate temperatuuride esinemisega ning kõnni- ja autoteede libedusega. Kasutusele on võetud kiired ja tõhusad libeduse vähendamise meetmed.		Ei		Libeduse tõrjet ei teostata seoses suure hajaasustusega
On loodud võimalused puhta joogivee tagamiseks kuumalainete ajal.		Ei		Avalikke joogivee jaotuse punkte ei ole, ei kohaldu seoses hajaasustusega
Ehitistel on piisav soojustus ja küttesüsteemide korrasolek, töökindlus ja vastupidavus madalate temperatuuride korral.	Jah	Ei	Küttesüsteemid on korras, kuid hoonete soojustamisega on probleeme. Kirjeldust ei ole kusagil.	
KOV-i päästevõimekus (nt veevõtukohad, evakuaatsioonikohad) on heal tasemel. Tagatud valmisolek ekstreemsete ilmastiku nähtustest tingitud ebatavalistes olukordades vastutava asutuse toetamisel kiiresti reageerida.				
Terviseriskigruppidel on piisavalt teadmisi äärmuslikes ilmastikutingimustes hakkama saamiseks. Nt kuuma ja külmalained.	Jah		Elanikkonda informeeritakse ja sotsiaalkanalite kaudu abistatakse	
Esmatasandi meditsiiniline abi on piisavalt kättesaadav.	Jah		Perearsti ja EMO pool on tagatud	
Sotsiaaltöötajatel ja sotsiaalteenuseid osutavatel isikutel on teadmised, kuidas reageerida äärmuslike ilmaolude esinemisel võimalike abivajajate osas ning KOV-il on proaktiivselt loodud kaardistus nende inimeste, kes võivad vajada ekstreemsetes oludes abi.		Ei		Teenuse osutajad on teadlikud, kuid sihtgrupp on kaardistamata
Vältimatu sotsiaalabi osutamine on piisavalt planeeritud ja tagatud	Jah		Tava olukorras süsteem toimib	
Muu väide				

[Algusesse](#)

Maakasutus ja planeerimine

Väide	Saarde			
	Jah	Ei	Kui jah, siis kus kajastub kirjeldus	Kui ei, siis miks ei ole kohalduv
KOV-i planeerimis- ja ehitusspetsialistidel on piisav pädevus kliimateemaatika arvestamiseks nende igapäevatoos.	Jah		Ametnikud on läbinud vastavaid koolitusi, ametijuhendites	
Kui KOV-i haldusalas on piirkondi, kus esinevad paduvihmadest tingitud üleujutused, tuleb nendes piirkondades üleujutuse tagajärjel toimuvaid riske maandada. Üleujutuste maandamiseks kasutatakse muuhulgas ka looduspõhiseid lahendusi (viibekraavid, -tiigid, imbväljakud jne)	Jah		Koostatavas üldplaneeringus	
On hinnatud, millised ja kui palju soojussaarte riskiga piirkondi on KOVi alal. On hinnatud, kui palju on soojussaareefekti leevendavaid rohealaseid, haljastusi, veekogusid ja kuidas need paiknevad. Olemas on plaan soojussaare efekti leevendamiseks või tekke vältimiseks.		Ei		Ei kohaldu seoses suure hajaasustusega
Olemasolevate munitsipaalhoonete renoveerimisel ning uute hoonete, ligipääsuvõimaluste ja teede planeerimisel lähtutakse hoone ja liikuvuse kui terviku tõhususest.	Jah		projektides	
KOV-i ala kinnisvaraomanikud on teadlikud neid mõjutatavatest kliimarisikidest. Asjakohaste kliimarisikide alane info on vabalt kättesaadav.	Jah		Kirjeldatus ÜP-s	
Kohalikud planeeringud arvestavad kliimamuutuste mõju ja sellega kaasnevaid riske.	Jah		ÜP, DP	
On hinnatud kui palju on KOV-i haldusalas inimeste poolt tekitatud keskkonnakahjuga alasid ja kas KOVil on võimalik kaasa aidata selliste alade korrastamisel.		Ei		Ei ole vajadust
KOV on ette näinud taastuvenergia tootmisotstarbega seotud maakasutuse kavandamist, sh üldplaneeringutes	Jah		ÜP-s ja ka maakonna planeeringus, eriplaneeringus (pooleli)	
Muu väide				

[Algusesse](#)**Looduskeskkond**

Väide	Saarde			
	Jah	Ei	Kui jah, siis kus kajastub kirjeldus	Kui ei, siis miks ei ole kohalduv
On hinnatud, kui palju on KOV-i haldusallas inimeste poolt tekitatud keskkonnakahjuga looduslikke alasid ja kas KOV-il on võimalik kaasa aidata selliste alade looduslikkuse taastamisele.		Ei		Ei ole hinnatud ja ilmselt neid ka ei ole
KOV-il on olemas ülevaade, kui palju tema territooriumil on erinevaid elupaiku, sh millised neist on haruldased ja/või ohustatud. Lisaks omab KOV teadmist, kui palju on liike kelle elupaiku tuleb elurikkuse säilitamiseks hoida ja kaitsta.	Jah		Ülevaade on vastavates register (keskkonnaregister, EELIS)	
KOV on analüüsinud, kas naaber või lähi KOV-iga on selles osas võimalik koostööd teha, et halduskoormust vähendada ja jagada parimaid praktikaid		Ei		Puudub vajadus
KOV on võtnud meetmeid võõrliikide tõrjeks enda omandis oleval maal.		Ei		Ei ole vajadust
<i>Muu väide</i>				

[Algusesse](#)**Majandus**

Väide	Saarde			
	Jah	Ei	Kui jah, siis kus kajastub kirjeldus	Kui ei, siis miks ei ole kohalduv
KOV on hinnanud tulevikus (15 ja 30 aasta pärast) KOV-i piirkonna ettevõtluskeskkonna muutust tulenevalt kliimamuutuste mõjudest. Nt. suveturismi osakaalukasv ja taliturismi osakaalu langus piirkonnas. Lisaks on analüüsinud, millised on KOV-i võimalused ettevõtluskeskkonna suunamiseks pikas (30 aasta) perspektiivis.		Ei		On käsitletud arengukava perioodi
KOV-i alal tegutsevaid ettevõtjaid on teavitatud kliimamuutustega kaasnevatest riskidest piirkonnas.		Ei		Puudub vajadus
KOV-id arvestavad keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtetega.		Ei		
KOV on teadlik ringmajanduse põhimõtetest ja oskab suunata oma kogukonda neid põhimõtteid rakendama.	Jah		Jäätmekavas, arengukavas	
Kliimamuutuste mõjust tulenevaid riske on KOV-i haldusalas olevate majapidamiste osas hinnatud ning nende maandamiseks on planeeritud asjakohased meetmed.		Ei		Ei ole aktuaalne
<i>Muu väide</i>				

[Algusesse](#)

Biomajandus: Eestile oluliste biomajandussektorite jätkusuutlikkuse edendamine läbi kliimamuutuste mõju arvestava põllu-, metsa-, vee-, kala- ja puhkemajanduse ning turbakaevandamisega

Väide	Saarde			
	Jah	Ei	Kui jah, siis kus kajastub kirjeldus	Kui ei, siis miks ei ole kohalduv
On hinnatud, kui palju on aktiivset ja potentsiaalset põllumaad ja metsa ning kui suur osa KOV-is on vee- ja kalamajandusel ning turbakaevandusel. On olemas teadmine kui suur on nende sektorite tööhõive kohalikul tasandil. On ettenähtud eelnevalt mainitud sektorite kliimamuutustega kaasnevate riskide maandamine.	Jah		ÜP-s ja arengukavas	
On analüüsitud kliimamuutustest tingitud potentsiaalsed positiivsed muutused biomajandusele KOVi haldusalas.		Ei		Pole aktuaalne
On teada, kui palju on kohalikke kutselisi põllumehi ja talupidajaid. Toodete transportimisest tekkivate heitgaaside vähendamiseks tuleks soodustada kohalike saaduste turustamist kohalikele inimestele.	Jah		Põllumeeste ja talupidajate arv teada, Äriregister. Turundamise järele ei ole tarvidust.	
Kavandatakse või on rakendatud bioenergia ressursside kasutus.	Jah		Ei ole rakendatud, kuid on arutatud ja ka kavandamisel.	
<i>Muu väide</i>				

[Algusesse](#)**Kogukond, teadlikkus ja koostöö**

Väide	Saarde			
	Jah	Ei	Kui jah, siis kus kajastub kirjeldus	Kui ei, siis miks ei ole kohalduv
On hinnatud kliimamuutustest tingitud mõjusid KOV-i kogukonna enimhaavatavatele inimgruppidele.		Ei		Pole vajadust
On planeeritud enimhaavatavate inimgruppide kliimamuutuste mõjude suhtes haavatuse vähendamise.		Ei		Pole vajadust
On tegeletud KOV-i tasandil inimeste riskiteadlikkuse tõstmisega ja juhiste andmisega kriisiolukorras käitumiseks.	Jah		Kriisikomisjoni töö ja tegevus	
On tõhustatud riskijuhtimist ja suurendatud KOV-ide ametnike ja töötajate teadlikkust ja kompetentsi kliimamuutustega kaasnevate riskide ning võimaluste osas kliimamuutuste leevendamisele ja mõjuga kohanemisele kaasa aitamisel.		Ei		Pole vajadust
On hinnatud kliimamuutuste leevendamisest tingitud majanduse ümber kujunemise sotsiaalset mõju KOV-i elanikele. Planeeritud on meetmeid nende riskide juhtimiseks.		Ei		Pole vajadust
KOV on suunanäitaja rollis: keskkonnasõbralikud liikumisviisid ametlikeks käikudeks jne, energiatõhusad hooned, ringimajanduse põhimõtete juurutamine KOVis jne.	Jah		Jäätmekava, arengukava, ÜP	
KOV hallatavate haridusasutuste, noortekeskuste ja huviringide kaudu suunatakse teadlikkuse tõstmist kliimamuutustest ja ringmajandusest.	Jah		Haridusasutuste õppekavades	
<i>Muu väide</i>				

[Algusesse](#)**Taristu ja ehitised**

Väide	Saarde			
	Jah	Ei	Kui jah, siis kus kajastub kirjeldus	Kui ei, siis miks ei ole kohalduv
Tagatud on KOVile kuuluvate ehitiste ja rajatiste vastupidavus äärmuslikele ilmastikuoludele (hoonete soojustus, kütte-, jahutus- ja ventilatsioonisüsteemide töökindlus, vastupidavus, efektiivsus).		Ei		Uusi ja rekonstrueeritud hooneid on üksikuid
KOV kasutab hoonete rekonstrueerimisel ja uute hoonete rajamisel võimalikult energiatõhusaid lahendusi.	Jah		Energiaauditid	
KOV hallatavatele hoonetele on tehtud energiaauditid, mille alusel on kavandatud hoonete rekonstrueerimine (sh hoone automaatika kaasajastamine erikulude haldamiseks).	Jah		Energiamärgised, auditid	
KOV kasutab hoonete rekonstrueerimisel ja uute hoonete rajamisel võimalikult energiatõhusaid lahendusi.	Jah		Energiaauditid	
On tehtud koostööd elutähtsate teenuste pakkujatega, sh sideteenuste kättesaadavus, st ligipääsu ning võimalikult kiire marsruudi korrasoleku tagamine kiirabile, päästemeeskonnale, kohaliku toidupoe olemasolu ja toiduvarud, veesüsteemide töökindlus ja vastupidavus, et parandada piirkonnas nende teenuste toimepidevust ja kättesaadavust; on tõstetud enda valmisolekut elutähtsa teenuste katkestuseks.	Jah		Kriisikomisjoni koostöös teenuse pakkujatega	
On tagatud ühistranspordi võrgu pidev arendamine ja vajadustele vastavaks kohaldamine, vähese süsinikuheitega transpordisüsteemi arendamine, kergliiklustedel liiklemise soodustamine.	Jah		Sellega PÜTK ja KOV	
Ühistranspordikeskustega koostöö on hästi toimiv.	Jah			
Muu väide				

[Algusesse](#)

Energeetika ja varustuskindlus

Väide	Saarde			
	Jah	Ei	Kui jah, siis kus kajastub kirjeldus	Kui ei, siis miks ei ole kohalduv
On tagatud soojussüsteemide töö- ja varustuskindlus (sh torustikud on kaasaegsed). Kaugkütteseadmed on energiatõhusad.		Ei		Kaugküte puudub
KOVi hallatavate hoonete lokaalkütteseadmed on kaasajastatud ja energiatõhusad.		Ei		Osaliselt teostatud
Koostöös elektri-ettevõtetega on tagatud elektrisüsteemide töö- ja varustuskindlus.		Ei		Puudub teenuse pakkuja poolne huvi
Tõstetud KOV üksuse valmisolekut elektrikatkestusteks või varustuse häireteks.	Jah		Kriisikomisjoni tegemised, soetatud generaatoreid	
On analüüsitud taastuvenergiaressursside osakaalu suurendamise võimalused	Jah		Analüüsitud planeeringutes	
Üldplaneeringutes on kavandatud taastuvenergiaga seonduv maakasutus. (Nt päikesepaneelid, tuulepargid, biogaasi jaamad, vesinik jne)	Jah		ÜP-s	
KOV kasutab energia tarbimisel ja tootmisel taastuvenergia lahendusi (sh hinnatud potentsiaal) ning on ülevaade olemasolevast taastuvenergeetikasektorist KOV-s.		Ei		Puudub võimalus
On tagatud ja kaardistatud võrguga seoses vajalikke liinitugevdusi ja arvestatud tulevaste taastuvenergialahendustega.		Ei		Sellega tegelvad liini-ettevõtted
On tehtud koostööd taastuvenergiaettevõtetega erinevate lahenduste leidmisel sh kriisiajal toimetulek, energia salvestamise lahendused/potentsiaal, varustuskindluse suurendamine.	Jah		Koostöö on algusjärgus	
Energiakogukond (-konnad) tegutseb(-vad) ja on edukas või on loomisel		Ei		Puuduvad kogukonnad
Kavandatakse või on rakendatud energiajuhtimise ja -tõhususe meetmeid		Ei		
Tänavavalgustus on ajakohastatud.		Ei		Puuduvad rahalised võimalused
KOV üksuse elektrooniline ja digitaalne andmehõive on juhitud ja tegeletakse digijäätmete vähendamisega	Jah		Tegeletakse minimaalselt	
Muu väide				

Kliimarisikide maandamine	KOV valmisolek kriisideks (k.a. kliimamuutustest tulenevateks kriisideks)	BA/ED/EE (baastase/edasi- jõudnud/eeskujulik)	BA		ED		Minuomavalitsus
	Kohalike elektritootmisvõimsuste olemasolu elektrikatkestuste ajal vältimatu abi osutamiseks ja sideteenuste tagamiseks	jah/ei, KOV avariigeneraatorite arv	Osaline		jah		-
	Üleujutus-, tormi-, või metsatulekahjude, soojussaarte, rannikuerosiooni ja maalihete riskide maandamiseks tehtavad maastikutööd	tk/projekte	-		-		-
	Elanike arv potentsiaalse üleujutusohuga alal (1% tõenäosus)	in	350		290		-
	Loodusalade osakaal (nt metsad, looduslikud rohumaad, puisniidud, rabad, sood, jõed, järved, ranniku- ja merealad)	km ² , %, kasvab	-		-		-
Teadlikkus	Ringmajanduse teavitusprogramm elanikkonnale	BA/ED/EE	BA		ED		Minuomavalitsus
	Kliimamuutuste mõjude teavitusprogramm elanikkonnale ja ettevõtetele	tk	0		6		-
	Energiameetmete teavituskprogramm	tk	0		6		-
	Keskonnahoidlikud riigihanked	%	0		50%		KOV

SAARDE VALLA KLIIMAMÕJU LEEVENDAMISE INDIKAATORID

Valdkond	Eesmärk	Näitaja	Algtase 2019		Sihttase 2030	
			CO _{2e} t	%	CO _{2e} t	%
CO _{2e}	Summaarne kasvuhoonegaaside (KHG) heite vähendamine	Tuh CO _{2e} t, %	17		12	-30%
	KOV-I hoonefondi KHG heite vähendamine	CO _{2e} t, %	1,1		0,8	-30%
	KOV ühis- ja munitsipaaltranspordi KHG heite vähendamine	CO _{2e} t, %	0,1		-	-80%
Energeetika	Energia (soojus, jahutus ja elekter) lõpptarbimine kokku KOV territooriumil	GWh/a	43		34	-20%
	Elektrienergia lõpptarbimine KOV territooriumil	GWh/a	15		15	0%
	Soojus- (ja jahutusenergia) kogutarbimine KOV territooriumil	GWh/a	5		4	-20%
	Taastuenergia kasutamine kaugküttes	%	-		-	-
	Taastuenergia osakaal energia summaarsest lõpptarbimisest KOV territooriumil (transport jääb)	GWh/a, %	3%		0,7	+67%
	Taastuvelektri tarbimine KOV territooriumil	%	3%		100%	+97%
	KOV Territooriumil võrku müüdnud taastuenergia maht	GWh/a	0		-	-
	Tuulepargid (nominaalvõimsus)	MW	0		45	0
	Päikesepargid (nominaalvõimsus, suured)	MW	0,2		-	-
	Tänavavalgustuse kaasajastamine: LED valgustuse osakaal KOV tänavavalgustuses	%	-		100%	-
Ehitised	Vähemalt C-klassi energiamärgisega hoonete osakaal	%	1%		40%	+39%
	Rekonstrueeritud KOV hoonete osakaal (C-klass)	%	32%		100%	+68%
Transport	Taastuvate transpordikütuste osakaal: (müük tanklates, avalikud laadimispunktid KOV territooriumil)	%	-		-	-
	Nullheitega (elekter, vesinik) ja biokütuseid kasutava transpordi osakaal ühistranspordis	% liinikilomeetritest	0%		90%	+90%
Ringmajandus	Jäätmete liigiti kogumine	t, %	-		-	-
	Olmejäätmete liigiti kogumine	t, %	25%		100%	+75%
	Ringmajanduse põhimõtteid rakendavate ettevõtete arv	Ettevõtete arv	-		-	-

SAARDE VALLA KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMISE INDIKAATORID

Valdkond	Eesmärk	Näitaja	Algtase 2019		Sihttase 2030	
			CO _{2e} t	%	CO _{2e} t	%
mine	KOV valmisolek kriisideks (k.a kliimamuutustest tulenevateks kriisideks)	BA/ED/EE (baastase/edasi- jõudnud/eeskujulik)	BA		ED	

Kliimarisikide maanda	Kohalike elektritootmisvõimsuste olemasolu elektrikatkestuste ajal vältimatu abi osutamiseks ja sideteenuste tagamiseks	jah/ei, KOV avariigeneraatorite arv	Ei		Jah	
	Üleujutus-, tormi-, või metsatulekahjude, soojussaarte, rannikuerosiooni ja maalihete riskide maandamiseks tehtavad maastikutööd	tk, ha, km, euro	-		-	
	Elanike arv potentsiaalse üleujutusohuga alal (1% tõenäosus)	in, %				
	Loodusalade osakaal (nt metsad, looduslikud rohumaad, puisniidud, rabad, sood, jõed, järved, ranniku- ja merealad)	km ² , %, kasvab	-		-	
Teadlikkus	Ringmajanduse teavitusprogramm elanikkonnale	tk, BA/ED/EE	BA		ED	
	Kliimamuutuste mõjude teavitusprogramm elanikkonnale ja ettevõtetele	tk	0		1	
	Energiameetmete teavituskprogramm	tk	0		1	
	Keskkonnahoidlikud riigihanked	%			50%	